

ESIMENE PEATÜKK

Joonas ja tema isevärki pere

Joonas Pähkel oli oma kaheksa eluaasta jooksul korduvalt veendunud, et kui keegi saab sulle piinlikkust valmistada, siis on see sinu oma perekond. Kahtlemata on Joonasele tema vanemad ja õeraas kallid, aga miks nad küll, taeva pärast, pidid vahel nii kummaliselt käituma!

Perekond Pähkel elab linna servas, vaiksel rahulikul tänaval. Sinna teed juhatada ei ole mingi kunst, hakka lihtsalt bussijaama eest valge torniga kiriku poole astuma. Kui kõnvida energilise täismehesammuga nagu Joonas kordaläinud päevadel, siis jõuabki kaheksa minuti pärast Muraka tänavale. Seal tuleb pöörata paremale, minna täpselt kolmkümmend kolm sammu ja siis hops! üle jalgtees suure augu, sest kes see rumal ringi hakkab minema, kui saab ühe vägeva õhulennu teha! Nüüd jääb veel sada meetrit, just paras maa, et jõuaks hoogsas taktis vilistada „Kikilipsu” salmi koos refrääniga, ja siis – vaat siis tuleb jääda seisma ja vaadata paremale. Seal,

valgeks võõbatud puitaia taga, lopsaka elupuu kõrval lösubki roheline maja nagu suur ja rahulolev konn, kelle tumedad silmad hakkavad pimeduse saabudes soojalt helendama. Kui pereisa on järjekordselt unustanud välisukse hingi õlitada, teeb konn ukse avamisel rõõmsalt „Krooks!“. See ongi perekond Pähkli kodu. Aga need inimesed seal konnmaja kõhus, need on Joonase meelest küll täitsa isemoodi.

Näiteks viieaastane õde Minni, pisike nöpsninaga võrukael, tema on paras peavalu, nagu onu Manivald armastab öelda. Plikal on komme pereliikmeid näpistada, nii et nood ehmatuses kentsakaid hüppeid teevad. Pühapäeviti pannkooke söömas käiv onu Manivald lubab iga kord raudrüü kaitseks selga panna, näpistagu siis vennatütar palju tahab, aga siiani ei ole ta lubadusest kaugemale jõudnud. „Pole ühtegi tuttavat rüütlit,“ kurdab onu käsi laiutades. Kujutluspilt kolisevas ja jäigas raudrüüs pannkooke nosivast Manivaldist teeb Minnile hirmsasti nalja ja kui ta naerma pahvatab, on tunne, nagu tilistaks keegi hõbekellukest.

Kui Minni kolmene oli, leidis Joonas ta ühel õhtul oma toast, draakonipuu poti juurest. Valgete lokkis juustega plika istus maas, ümises laulda ja vormis mullast pätsikesi. Tumedaid pätsikesi lillepotist võetud mullast, millele ta parema siduvuse saamiseks peale oli pissinud.

„Issand jumal, Nöpsu, mis sa teed!“ pahvatas jahmunud Joonas.

„Sokulaadikooke,“ naeratas Minni ja vajutas koogi pihkude vahel lapikuks. „Tule ploovi kah,“ sirutas ta käkiga käe ette. „Pälis ead.“

Kui Joonas oleks tol ajal teadnud, mida tähendab närvi vapustus, oleks ta sealsamas ühe niisuguse saanud, või lausa

kaks. Aga kuna tal säherdusest, tavaliselt suuri inimesi tabavast värgendusest veel aimu ei olnud, jooksis ta padavai kööki ema juurde ja pörutas: „Mina kolin siit majast ära, ausõna! Nöpsu on mu toast pissimaja teinud!”

Emma Tuuli jäi Joonase hämmelduseks täiesti rahulikuks. Ta lisas valmis saanud supile maitserohelist, tõstis poti tulelt ja koristas Nöpsu põhjustatud segaduse ära. Siis vaatas ta Joonasele sügavalt silma ja lausus muiates: „Jossuke, sa oled vist selle seiga unustanud, aga ma võin sulle rääkida loo, kuidas sa sama vanana kui Minni ei julgenud vanamamma juures öelda, et sul on pissihäda. Ja mis sa siis tegid, mh?”

Jossu kratsis kukalt, läks äkki näost punaseks ja vaatas maha. See piinlik hetk kerkis mälusopist aegamisi esile. Mamma naabrinaine oli tulnud pisikese tütre Lisettega kannunade järele. Jossu aga kartis õhtul äikesega üksi kemmergusse minna. Niisiis tuli oodata, kuni külalised lahkuvad. Naabrinaisest poleks tegelikult olnud lugugi, kuid tema tütar oli see, kelle kuuldes ei saanud niisuguse delikaatse jutuga lagedale tulla. Seda enam, et mammal oli kõva kõrvakuulmine, sosistamisest ei oleks kasu olnud. Isegi hiired pöranda all oleksid kuulnud, kui ta kõrge kõlava häälega oleks küsinud: „Mis sa ütlesid, Jossuke? Ah et pissuhäda!”

Oo ei, pigem sureb Jossu kasvõi sada surma, aga pikkade patside ja kelmika naeratusega Lisette juuresolekul ta sellist alandust läbi ei tee. Jäi üle ainult jalad risti suruda ja oodata. Naised aga muudkui vatrasid maast ja ilmast, mamma kondivalust ja elektrihinna tõusust. Põiehäda seevastu aina kasvas... kasvas ja kasvas...

Lõpuks ei osanud Jossu muud, kui soristas tagatoas olevasse suurde havisabapotti. Taevale tänu, milline kergendus!

Mamma ei jõudnud hiljem ära imestada, mis selle uhke taimega küll lahti on, et kasvamine sugugi edeneda ei taha. Suure punastamisega ladus poiss oma teo lagedale.

Joonas oli emale tegelikult tänulik, et ta Minni kuuldes sellest äpardusest kõva häälega juttu ei teinud. Jah, tuleb välja, et kõigil võib viperusi juhtuda... Olgu siis peale, mõtles Jossu, lükkame selle kodust ära kolimise esialgu edasi.

Inglilokkidega Nöpsu pani venna kannatuse õige tihti proovile. Joonasel on selgelt meeles päev, mil ta avastas rasvakriitidega joonistamise võlu. Nüüd ei saanud ta enam pidama. Ta joonistas ühe lehe teise järel, kõiksugu fantastilisi olendeid ja põnevaid tegelasi, kosmoselaevu ja mereelukaid.

„Meie poiss on saanud kriitidega hamba verele,“ ütles selle peale isa Albert, sasis poja tukka ja naeratas laialt.

Isa sabas tупpa tatsanud Minni silmad läksid õige suureks. Kui Albert kööki läks, hiilis Minni, külg ees, kõheldes venna juurde ja ütles: „Jossu, kuule, kas sul oli väga valus? Näita, kus see veline ammas on.“ Tema meelest oli õige jube, et üks rasvakriit võib lapsel hamba veriseks lüüa. Imelik, et isal oli sellest täitsa ükstapuha, naeratas veel teine oma sõnade peale. Kas siin majas siis lastest üldse ei hoolita? Jossu oli ikka vapper küll, et nutma ei hakanud. Endal suu tõenäoliselt verd täis, aga ikka joonistas edasi, ei visanudki pahasid kriite prügi-kasti. Minni ajas nina päris Joonase suu juurde, et tema huuli lahti kangutada ja verise hamba asja lähemalt uurida. Kui ta suures kangutamistöös kogemata sõrme venna ninna torkas, sai Jossul villand.

„Miks küll emps ja paps endale sellise röövli pidid muretsema?“ pigistas ta läbi hammaste. Ise nad muudkui ohkavad, et lastega on igavene häda, aga ikka on neil vaja neid juurde

muretseda. Just nii nad ütlevad. See oli Joonase meelest üks õige murelik sõna. No tõepoolest, muretsenud Minni asemel parem koera, oleks elu palju rahulikum. Aga kui sihikindel Nöpsu oli Joonase suu lahti koukinud ja kõik hambad tervetena oma kohalt leidnud, vajutas ta suurest rõõmust venna põsele mahlase musi. Seejärel kuulutas säravi silmi: „Kui sul oleks ammas puudu olnd, ma oleks sulle uue teind, plastilii-nist. Mul natu sinist on veel kapi peal.”

Vaat nüüd pidi poiss küll tunnistama, et pole sel õel väga vigagi, küll jõuab ka koera võtta.

Ema ja isaga olid teistmoodi hädad. Sihvakas ja sügavpruuni poisipeaga ema Tuuli töötab omaloodud õmblusateljees ja armastab hirmsasti uusi lõikeid välja mõelda. Ta ei saa koduski rahu, kannab alati pliiatsit kõrva taga ja märkmikku taskus, et kõik head ideed kirja panna. Kui talle vaim peale tuleb, siis ei tea ta ööst ega ilmast, joonistab aina uhkeid kleite ja seelikuid ning sätib mannekeenile kangaid ümber. Köögis aga kõrbevad kotletid või keeb pudrupiim üle. Riiete küljes ripnevad tal alatasa õmblemisest üle jäänud eri värvi niidijupid ja kõige tipuks armastab ta hoida mitut nõöpnõela huulte vahel. Joonase meelest on targem sellisel puhul ema mitte kõnetada, äkki neelab veel kogemata mõne nõela alla.

Ükskord, kui Joonase klassivend pidi külla tulema, lubas ema koogi küpsetada. Aga kuidas võis vaene Jossu teada, et emale just koogiküpsetamise eel vaim peale tuleb ja ta oma lubadusest samapalju kinni peab nagu poliitikaonud telekas valimislubadustest. Töölaua tagant püsti karanud ema ei jõudnud ära vabandada, aga mis see enam aitas. Joonas otsis kapisahatlist välja vanad küpsised ja neid ta koos külalisega hapu näoga nosiski. No oli tal vaja Märdile kiita, kui vinget

virsikukooki ema oskab teha! Poisid vedasid isegi kihla, et kui see maitseb Märdile paremini kui tema oma ema kook, saab Joonas kolm jõhvikajäätist. Ja kui ei maitse, siis on jäätised Märdi omad. Ja noh, sinna need Jossu jätsid läksidki – kassi saba alla, täpselt nagu vanamamma juures jõulude ajal piparkoogidki. Mamma oli lükanud plaadi piparkookidega ahju ja käskis Joonasel tulla ütlema, kui need valmis on saanud. Ise läks ta korraks lauda juurde toimetama. Joonas aga oli ametis tuld purskava lohe joonistamisega ega märganud midagi enne, kui köök oli paksu tossu täis.

„Oeh, kõik see piparkook läks kassi saba alla,” ohkas mamma, kui kelgutamast tulnud Minni maiustust nõudis. Minnil löid silmad sedamaid särama. See asi väärís lähemalt uurimist! Angoora kõuts Kindral marssis parasjagu mööda kööki ja sedamaid oli tema saba Minni pihus. Ah sellepärast siis ongi Kindralil nii kohev saba, et saaks sinna alla piparkooke peita! Piparkooke tüdruk mõistagi kõutsi saba alt ei leidnud. Vaene Kindral hiilis terve järgmise päeva Minnit nähes seinääri pidi, saba vastu maad surutud.

Minni sai loomulikult ka vaimu peale tulemistest oma-moodi aru. Kui ta esimest korda neid sõnu kuulis, vaatas ta jahmunult ema kinnise toaukse poole. Tema meelest pidasid ema ja vaim ukse taga hirmsat võitlust. Aga sellisel juhul tuli ju ometi appi minna! Ta kloppis uksele ja kisas: „Paha vaim, jäta emme kohe lahule, kuuled! Muidu ma tulen ja teen sulle tuti-tuti!”

Hämmelduses ema ilmus uksele, täitsa terve ja ilma ühegi võitlusjäljeta. Ta võttis Nöpsu sülle ja seletas talle üksipulgi, mida see vaimu peale tulemine tähendab. Et see on tegelikult hea asi, sellest sünnivad ülilahedad kleidid ja jakid ja mantlid

ja püksid. Ja et just parasjagu praegu kavandab ta oma pisi-tüttele sünnipäevaks uhket pidukleiti. Vaimule oli isegi nimi välja mõeldud, Inspiratsioon, vaat sedasi!

„Ah nii,” nohises Nöpsu. „Noh, las see vaim siis tulla pealegist, kui muud moodi uut kleiti ei saa.”

Isa Albert aga töötab teedehituses objektijuhina. Tema suust pudeneb aina kummalisi sõnu, nagu „tööressursside õigeaegne tellimine”, „täitedokumentide koostamine”, „teetruubid” ja „ehitusobjektid”. Justkui trollide keel, mõhkugi ei saa aru. Uhke vuntsipahmaka ja väikese lõualotiga Albert on tubli ja tark mees, aga Joonase meelest sama veider kui ülejäänud pere. Isa nimelt laulab meeskooris ja ei jäta ühtegi vaba hetke kasutamata, et hääleharjutusi teha. Ta laulab duši all ja vetsus, laulab hambaid pestes ja autot juhtides. Teeb häälega igasugu vigureid, laseb sellel madalalt põriseda ning siis aina kõrgemale kerida. Ikka ma-me-mi-mo-mu ja hollarii ja johohoo. Tõepoolest, mis kuttide külla kutsumisest saab siin juttu olla, kui sul on kodus lauluhullust isa!

Eelmisel kevadel möirgas isa maja ees trepil nii kõvasti laulda, et pesakasti poole lendaval kuldnokal läksid kõrvad lukku ja silme ees mustaks. Lendas teine põmaki vastu köögiakent, Joonas ise oli tunnistajaks. Vaene lind, terve minuti pidi toibuma. Aga isa kargas midagi märkamata autosse, trummeldas sõrmedega vastu põlve takti ja müristas edasi: „Laulud nüüd lähevad kaunimal kõlal, vägevail vooludel üle me maa...”

Sellest aga ei tahtnud Joonas midagi kuulda, et ega temagi veidruse poolest päris puhas poiss ole. Nimelt armastab Jossu luisata. Mitte paha pärast, vaid vahel lihtsalt juhtub nii, nagu iseenesest. Luiskelugudega on hea õde narritada ja õige tihti otsib ta valede tagant oma tegudele või tegemata jätmistele õigustust.